ICOMOS

ICOMOS

JAARVERSLAG 2020

VLAANDEREN-BRUSSELVZW

INTERNATIONALCOUNCILONMONUMENTSANDSITES
CONSEILINTERNATIONALDESMONUMENTSETSITES
INTERNATIONALERAADVOORMONUMENTENENLANDSCHAPPEN
ICOMOSVLAANDEREN-BRUSSELVZW

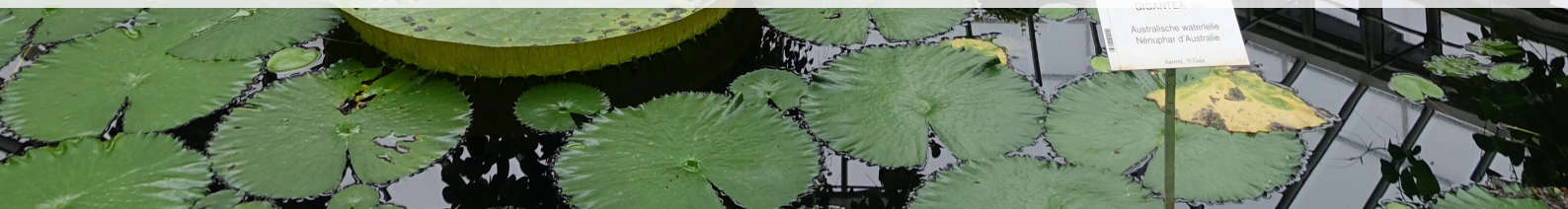

INHOUDSOPGAVE

ICOMOS VLAANDEREN BRUSSEL

situering

lidmaatschap

- ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS internationaal
- aantal leden

raad van bestuur

- leden van raad van bestuur

algemene vergadering

- samenstelling van de AV 2020

werking

- secretariaat
- samenwerkingsverbanden
- communicatie en publicatie
- ledenactiviteiten
- financieel overzicht van het werkjaar

ICOMOS BELGIË

werking

- structuur
- aantal leden
- vergaderingen
- activiteiten en deskreviews

ICOMOS EUROPA

werking

ICOMOS INTERNATIONAAL

werking

- algemene vergadering
- *Focal Points* en aanlevering expertise
- contacten met ICOMOS Nederland

internationale wetenschappelijke comités en werkgroepen

- lidmaatschap
- verslagen
- Belgische leden internationale wetenschappelijke comités
- werkgroepen ifv de oprichting van nieuwe internationale comités
- transversale internationale werkgroepen

IVB HISTORISCH

Stichtende leden van IVB

Ereleden

Voormalige bestuursleden

ICOMOS VLAANDEREN BRUSSEL

situering

ICOMOS Vlaanderen-Brussel verenigt allen die binnen het Vlaamse en het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest op professionele wijze betrokken zijn bij het integraal en geïntegreerd behoud van het onroerend erfgoed, met inbegrip van de immateriële aspecten en roerende elementen die ertoe behoren. De eerste doelstelling van de vereniging is fungeren als gespreksforum. ICOMOS Vlaanderen-Brussel beoogt de kennis inzake het behoud van het erfgoed te vergroten, de theorie, de methoden en technieken en het beleid ten behoeve van het behoud van het erfgoed ter discussie te stellen en waar mogelijk suggesties ter verbetering te doen. Duurzaamheid en integraal behoud staan hierbij centraal.
Binnen het Vlaamse en Brusselse erfgoedlandschap kenmerkt ICOMOS Vlaanderen-Brussel zich door haar professioneel en multidisciplinaire karakter, haar onafhankelijkheid en haar internationale dimensie.

ICOMOS Vlaanderen-Brussel behartigt tevens de belangen van ICOMOS internationaal. Aansluitend bij deze tweede doelstelling, ijvert de vereniging voor de bekendmaking en de toepassing van internationale verdragen ten behoeve van het behoud van het erfgoed. Zij doet dit binnen haar werkingsgebied en in overleg met ICOMOS Wallonie-Bruxelles. Een samenwerkingsovereenkomst tussen ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS Wallonie-Bruxelles bepaalt de modaliteiten van het overleg tussen beide onafhankelijke vzw's. De leden van ICOMOS België zijn de leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel en van ICOMOS Wallonie- Bruxelles; het Belgisch overlegcomité telt negen leden van de raad van bestuur van elke vzw. ICOMOS België is een feitelijke vereniging en heeft geen rechtspersoonlijkheid.

lidmaatschap

ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS internationaal

ICOMOS Vlaanderen-Brussel bestaat uit werkende leden, toegetreden leden, steunende leden en ereleden. Enkel werkende leden hebben stemrecht in de algemene vergadering van ICOMOS Vlaanderen-Brussel en genieten van de volheid van het lidmaatschap. Werkende leden zijn natuurlijke personen die daadwerkelijk op professionele wijze actief zijn in de erfgoedzorg binnen het Vlaams of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en bijdragen wensen te leveren aan de activiteiten van de vereniging op regionaal of internationaal niveau. Kandidaat werkende leden moeten door twee werkende leden worden voorgedragen en de aanvaarding gebeurt door de Raad van Bestuur. Van werkende leden wordt verwacht dat zij aan de algemene vergadering deelnemen of een volmacht verlenen aan een ander werkend lid.

ICOMOS internationaal kent individuele leden, institutionele leden, toegetreden leden en ereleden. Bijna alle leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel opteren voor een internationaal lidmaatschap. Zij genieten van de voordelen die hieraan verbonden zijn, zoals de toetreding tot een internationaal wetenschappelijk comité, en krijgen een internationale lidkaart. Alle leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel dienen in te stemmen met de statuten van de vereniging en de ICOMOS Ethische Principes; internationale leden dienen tevens de statuten en huishoudelijk reglement van ICOMOS internationaal te onderschrijven. De hernieuwing van het lidmaatschap door betaling van het lidgeld geldt als aanvaarding van deze voorwaarden.

aantal leden

In 2020 telde ICOMOS Vlaanderen-Brussel 298 leden, waaronder 273 internationale leden en 25 Vlaamse leden. Van de 298 leden hadden waren er 61 werkende leden met stemrecht.

Van de 273 Internationale leden waren er 20 institutionele leden en 253 individuele leden. Van deze laatste groep waren en 26 jonger dan 30 jaar.

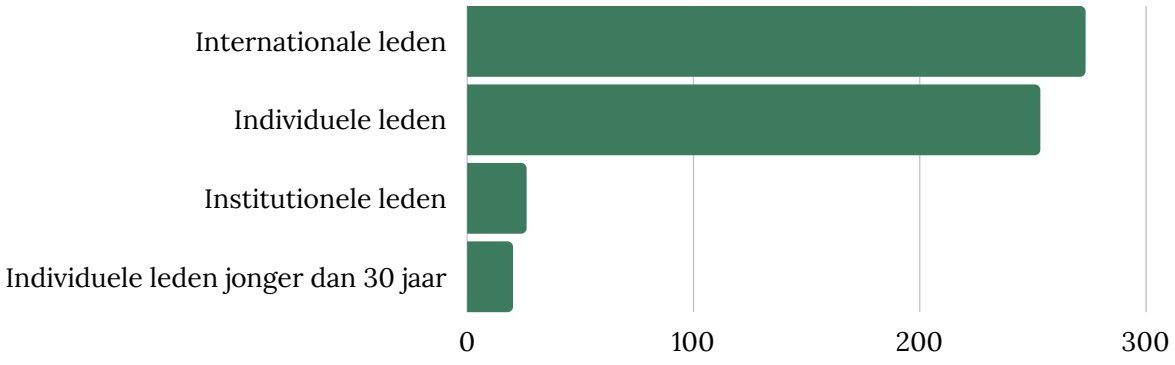

raad van bestuur

De Raad van Bestuur was tot eind april 2020 samengesteld als volgt (2017-2020): Bénédicte Selfslagh (voorzitter), Luc Robijns (secretaris), Tim De Kock (penningmeester), Niels Dabaut, Marie-Sophie de Clippele, Rudy De Graef, Anne Marie Draye (nam het mandaat van Mireille Orlent over in 2019), Sebastiaan Godts, Barbara Pecheur, Eva Roels en Herman Van den Bossche. Er vonden drie digitale bestuursvergaderingen plaats: 17 januari, 28 februari en 20 maart.

De mandaten liepen officieel tot aan de – oorspronkelijk geplande - Algemene Vergadering op vrijdag 24 april 2020. Door het niet kunnen plaatsvinden van de Algemene Vergadering diende een interim Raad van Bestuur aangesteld te werden, dit om de periode te overbruggen tot de eerst mogelijke organisatie van fysieke verkiezingen op een (buitengewone) algemene vergadering. Voorzitter Bénédicte Selfslagh besloot haar mandaat niet langer te verlengen. De overige bestuursleden werden bereid gevonden te blijven zetelen, met Eva Roels als voorzitter ad-interim. Na de verkiezing van de nieuwe Raad van Bestuur door de Buitengewone Algemene Vergadering in oktober werd de nieuwe Raad van Bestuur (2020-2023) als volgt samengesteld: Niels Dabaut, Tim De Kock, Philippe De Backer, Rudy De Graef, Anne Marie Draye, Sebastiaan Godts, Ode Goossens, Pierre Laconte, Luc Robijns en Eva Roels. Op de eerst volgende Raad van Bestuur werden de functies als volgt verdeeld: Eva Roels als voorzitter, Anne Mie Draye als ondervoorzitter, Luc Robijns als secretaris en Tim De Kock als penningmeester.
De overige taken werden onder de bestuursleden als volgt verdeeld: ledenbeheer (Sebastiaan Godts), elektronische nieuwsbrieven en verslaggeving (Niels Dabaut), jaarverslag en redactie activiteiten M&L krant (Rudy De Graef) en organisatie ledenactiviteiten (Ode Goossens). Er vonden vier digitale bestuursvergaderingen plaats: 27 april, 18 mei, 3 september en 17 november, w.o. 3 binnen de interim bestuurdersperiode.

leden van de raad van bestuur

Eva ROELS
Voorzitter

Anne Mie DRAYE
Ondervoorzitter

Luc ROBIJNS
Secretaris

Tim DE KOCK
Penningmeester

Niels DABAUT
Philippe DE BACKER
Rudy DE GRAEF
Sebastiaan GODTS
Ode GOOSSENS
Pierre LACONTE

algemene vergadering

De algemene vergadering ICOMOS Vlaanderen-Brussel bestaat uit circa 60 stemgerechtigde leden, die 'werkende leden' worden genoemd, en komt jaarlijks bijeen. Dit zijn leden die daadwerkelijk een bepaalde expertise op het vlak van erfgoedzorg hebben opgebouwd, maar daarnaast bereid zijn om zich op actieve wijze in te zetten voor de vereniging, w.o. de bestuursleden en de leden van een Internationaal Wetenschappelijk Comité.
De overige leden van de vereniging, 'toegetreden leden' genoemd, worden eveneens uitgenodigd om de algemene vergadering, mits inschrijving, als waarnemer bij te wonen. Toegetreden leden worden ook aangespoord om werkend lid te worden en kunnen dit doen door hun kandidatuur via mail over te maken aan het secretariaat van ICOMOS Vlaanderen-Brussel.

Door de geldende covid-19 maatregelen was een fysieke algemene vergadering in 2020 – oorspronkelijk gepland op vrijdag 24 april - niet mogelijk. In plaats daarvan werd een digitale algemene vergadering gehouden op vrijdagmiddag 26 juni 2020. In totaal waren 35 leden vertegenwoordigd (20 aanwezigen en 15 volmachten). Deze algemene vergadering keurde het jaarverslag, de rekeningen en de begroting 2020 goed.

Daar in 2020 een nieuwe Raad van Bestuur diende verkozen te worden werd een bijzondere algemene vergadering gehouden. Deze vond fysiek plaats op zaterdag 24 oktober in de plantentuin van Meise. Naast de aanstelling van de nieuwe Raad van Bestuur, stonden een eerbetuiging aan de uittredende bestuurder en een beperkte wijziging van de statuten op de agenda. Ook werd de overbrenging van de maatschappelijke zetel van de Oude Beurs 27 te 2000 Antwerpen (standplaats Herita) naar Jubelpark 1 te 1000 Brussel (standplaats KIK-IRPA) goedgekeurd.
In totaal waren 38 leden vertegenwoordigd (19 aanwezigen en 19 volmachten). Aansluitend op de vergadering vond een ledenactiviteit plaats, zie verder.

samenstelling van de AV 2020

De algemene vergadering telde 61 werkende leden op dd. 31 december 2020. De Algemene Vergadering werd in 2020 uitgebreid met vier nieuwe werkende leden: Geertje Bernaerts, Philippe De Backer, Sven Ignoul en Bie Pleevoets. Eén werkend lid heeft haar ontslag aangeboden: Mimi De Bruyn.

Werner ADRIAENSSENS

Jan BAEYENS
stichtend lid, vml. penningmeester, erelid

Mona BARAKAT

Anna BERGMANS
vml. lid van de raad van bestuur
ISC Mural (Wall) Painting

Geertje BERNAERTS

Sofie BEYEN
vml. secretaris

Jo BRAEKEN
ISC 20th Century Heritage

Karel BREDA
vml. lid van de raad van bestuur

Joost CAEN
ISC Stained Glass

Joris CAPENBERGHS

Hugo CLAES
ISC Riskpreparedness

Thomas COOMANS de BRACHÈNE
ISC Places of Religion and Ritual

Niels DABAUT
lid van de raad van bestuur (2015-2023), webmaster
ISC Cultural Landscapes

Philippe DE BACKER
lid van de raad van bestuur (2020-2023)

Marie-Sophie de CLIPPELE
lid van de raad van bestuur (2013-2020), verslaggever
ISC Legal, Administrative and Financial Issues

Fien DE LAET

Guido DE DIJN
stichtend lid, ere-voorzitter

Rudy DE GRAEF
lid van de raad van bestuur (2015-2023)
redactieraad Tijdschrift M&L

Tim DE KOCK
lid van de raad van bestuur (2017-2023), penningmeester
ISC Stone

Pieter DE POORTER

Benoît DELAEY

Willem DERDE
ISC Interpretation and Presentation
ISC Theory and Philosophy

Paul DEROOSE
ISC Cultural Landscapes

Anne-Mie DRAYE
stichtend lid, lid van de raad van bestuur (2019-2023)
ISC Legal, Administrative and Financial Issues

Jan ELSEN
ISC Stone

Benoît FONDU
ISC Cultural Landscapes

Sebastiaan GODTS
lid van de raad van bestuur (2015-2023), ledenbeheer
ISC Stone

Miek GOOSSENS
Vml. Voorzitter, Ere-voorzitter

Ode GOOSSENS
lid van de raad van bestuur (2020-2023)

Anne GORLÉ

Sven IGNOUL

Marieke JAENEN

Pierre LACONTE
ISC Historic Towns and Villages
ISC Shared Built Heritage

Maria LEUS

Piet LOMBAERDE
ISC Fortifications and Military Heritage

Frederik MAHIEU

Madeleine MANDERYCK
ISC Stained Glass

Dirk MEGANCK

Veerle NYS

Mireille ORLENT
lid van de raad van bestuur (2017-2019)

Barbara PECHEUR
lid van de raad van bestuur (2017-2020)
vml. bestuurslid en secretaris

Marnix PIETERS
ISC Underwater Cultural Heritage

Bie PLEEVOETS

Aletta RAMBAUT
ISC Stained Glass

Luc ROBIJNS
lid van de raad van bestuur (2013-2023), secretaris

Eva ROELS
lid van de raad van bestuur (2017-2023), voorzitter (2020-2023)
ISC Interpretation and Presentation

Noel SALAZAR
ISC Cultural Tourism

Emma SCHILTZ
ISC 20th Century Heritage

Walter SCHUDEL
stichtend lid
ISC Mural (Wall) Painting

Bénédicte SELFSLAGH
lid van de raad van bestuur (2014-2020), voorzitter (2014-2020),
ISC Theory and Philosophy of Conservation and Restoration

Rutger STEENMEIJER

Koen VAN BALEN
stichtend lid, vml. secretaris
ISC Analysis and Restoration of Structures of Architectural Heritage

Herman VAN DEN BOSSCHE
lid van de raad van bestuur (2017-2020)
ISC Cultural Landscapes

Barbara VAN DER WEE
stichtend lid, vml. lid van de raad van bestuur

Sara VAN ROMPAEY
vml. lid van de raad van bestuur
ISC Enerqy and Sustainability

Linda VAN SANTVOORT

DELPHINE VANDEVOORDE
ISC Stone

Manja VANHAELEN
ISC Energy and sustainability

Dries VANHOVE
vml. lid van de raad van bestuur

Tom VERHOFSTADT
vml. secretaris

Isolde VERHULST

werking

secretariaat

Er werd een secretariaat aangesteld, dit om de bestuursleden in de uitoefening van hun functies en taken bij te staan. Hiervoor werd een samenwerking aangegaan met de Koepel van Attracties en Musea (KAM) die deze secretariaatstaken waarneemt. Contactpersoon is Suzanne. De geleverde prestaties worden maandelijks aan ICOMOS Vlaanderen-Brussel. De taken die door het secretariaat in 2020 werden opgenomen waren voornamelijk ledenbeheer en administratieve opvolging Algemene Vergadering.

samenwerkingsverbanden

ICOMOS Vlaanderen-Brussel hecht veel belang aan de samenwerking en het creëren van synergiën met partners. De regelmatige contacten met onder andere het agentschap Onroerend Erfgoed, de Vlaamse Unesco Commissie, Gorduna, Herita en het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium hebben tot doel elkaars werking in het kader van het behoud en beheer van onroerend erfgoed te versterken. De gezamenlijke organisatie van activiteiten en de uitwisseling van informatie omtrent eigen activiteiten zijn ook een onderdeel van de samenwerking(en).
De vereniging is ook lid van het Belgische Comité van Blauwe Schild (BCBS), hierbij vertegenwoordigd door Hugo Claes.
Tenslotte maakt ICOMOS Vlaanderen-Brussel deel uit van de werkgroep Cultuurgoederen van de Interministeriële Commissie voor Humanitair Recht (ICHR), een vertegenwoordiger dient nog aangesteld te worden.

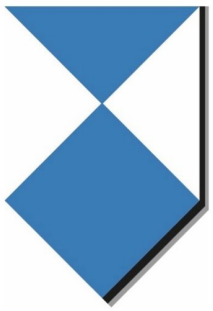

Het embleem van het Blauwe Schild © www.icomos.org

communicatie en publicatie

ICOMOS Vlaanderen-Brussel informeert haar leden via verschillende kanalen. Op regelmatige basis wordt een elektronische nieuwsbrief verstuurd, aangaande de activiteiten van de vereniging zelf, haar internationale wetenschappelijke comités of andere nationale comités. In 2020 werden circa 10 nieuwsbrieven verspreid.
Elk jaar wordt een jaarverslag opgemaakt.

ICOMOS Vlaanderen-Brussel werkt aan een nieuwe website die op de Algemene Vergadering van 23 april 2021 zal voorgesteld worden en daarna online gaat.
Met dank ook aan volgende leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel, Geertje Bernaerts en Cecile Boes, die zich vrijwillig hebben opgegeven om deel uit te maken van de taskforce website (oproep nieuwsbrief augustus 2020), bij het redigeren van de teksten en het aanleveren van nuttige tips.

Daarnaast is ICOMOS Vlaanderen-Brussel actief op sociale media, via volgende facebook pagina @Icomosvlaanderenbrussel

Sinds 2016 werkt ICOMOS Vlaanderen-Brussel samen met het tijdschrift M&L (Monumenten & Landschappen). Meerdere ICOMOS leden maken al jaren deel uit van de redactieraad: Anna Bergmans, Rudy De Graef (redacteur M&L), Bénédicte Selfslagh, Rutger Steenmeijer, Herman Van den Bossche en Linda Van Santvoort. In de M&L-Krant werd in 2020 onder andere verslag uitgebracht over de Contactdag ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS Nederland op 9 november 2019 in Genk (ROELS E., Contactdag ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS Nederland, M&L 39-1, 2020)

In 2020 was er ook de publicatie van een open brief in M&L en in de pers waarin de landelijke erfgoed- en museumverenigingen pleitten voor een erkenning van de rol van erfgoed en musea in het post-covid-19 beleid:
Vlaamse Unesco Commissie van België, Commission belge francophone et germanophone pour l'UNESCO, ICOM België Vlaanderen, ICOM Belgique Wallonie-Bruxelles, ICOMOS Vlaanderen-Brussel, ICOMOS Belgique Wallonie-Bruxelles, FARO Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed, Musées et Société en Wallonie, Brussels Museums, Vlaams Museumoverleg, Werkplaats immaterieel erfgoed, Europa Nostra Belgium en Herita, *Erfgoed en musea als pijlers van het post-Covid-19-beleid*, M&L 39-3, 2020.

Magawa,
de APOPO HeroRAT,
met zijn PDSA gouden
medaille voor het
opsporen van
landmijnen in
tempelgebieden van
Cambodia
(foto PDSA)

Daarnaast schreven verschillende ICOMOS-leden bijdrage voor de M&L-krant over allerlei onderwerpen, zoals:
- SCHILTZ E., *Een pittoreske wereld in een moderne maatschappij. Leven en werk van de Antwerpse aannemer Victor Merckx-Verellen*, M&L 39-1, 2020
- CAPENBERGHS J., *Oorverdovende stilte. Een persoonlijke reflectie*, M&L 39-2, 2020
- VAN DEN BOSSCHE H., *Brusselse openbare tuinen en parken van het Ancien Regime tot vandaag*, M&L 39-2, 2020
- BRAEKEN J., *Abstracte gloed van licht en kleur. De Sint-Anna-ten-Drieënkerk op Antwerpen-Linkeroever*, M&L 39-4, 2020
- SELFSLAGH B., *Over buitengewone mensen. André Matthys* (1944-2020), voormalig inspecteur-generaal voor het erfgoed van het Waals gewest, M&L 39-4, 2020
- SELFSLAGH B., Uitvoering van het verdrag van Den Haag in Nederland, M&L 39-4, 2020
- SELFSLAGH B., Een gouden medaille voor Magawa, M&L 39-6, 2020
- SELFSLAGH B., Boom van het jaar, M&L 39-6, 2020

ledenactiviteiten

Op geregelde basis organiseert ICOMOS Vlaanderen-Brussel activiteiten voor haar leden, zoals lezingen, studiedagen, (werf)bezoeken, doctoraatvoorstellingen en ronde tafelgesprekken rond actuele en belangrijke thema's. In de werkbezoeken zijn bezoeken 'achter de schermen' en experts die toelichting geven over hun 'work in progress' bij de verschillende monumenten, erfgoedsites en parken de norm. Een aantal van de activiteiten gebeuren in samenwerking met ICOMOS Wallonie-Bruxelles.
Het jaar 2020 was een bijzonder op vlak van onze ledenactiviteiten. Door de corona-uitbraak in het begin van het jaar dienden geplande activiteiten te worden uitgesteld. Zo kon het bezoek aan de Sint-Jacobskerk en stadswandeling te Leuven, de ledenactiviteit gekoppeld aan de eveneens geannuleerde Algemene Vergadering in april, niet doorgaan. Andere activiteiten die eveneens in de pijplijn zaten werden on hold gezet. In het najaar lieten de maatregelen het toe een fysieke leden-activiteit te koppelen aan de Bijzondere Algemene Vergadering van 24 oktober, en een twee maand later werd in samenwerking met ICOMOS Vlaanderen-Brussel een digitale activiteit opgezet.

Hieronder volgt een verslag van de activiteiten die, fysiek of digitaal, konden plaatsvinden:

22 januari 2020, Brussel
Ronde tafel gesprek over de ICOMOS draft guidelines impact assessments werelderfgoed (KIK)

Dit ronde tafel gesprek werd georganiseerd door ICOMOS Vlaanderen-Brussel naar aanleiding van de internationale raadpleging over de nieuwe ontwerprichtlijnen voor impact assessments op werelderfgoed sites die in samenwerking met het ICCROM en IUCN werden opgesteld. De ronde tafel had twee doelstellingen: opmerkingen en suggesties formuleren met betrekking tot de ontwerprichtlijnen, en nagaan in welke mate MERs en impact assessments in Vlaanderen en Brussel kunnen aangewend worden om het erfgoed beter te beschermen. De regeringsverklaringen en talrijke verwijzingen naar landschapskarakteristieken van de Europese Landschapsconventie en naar de Unesco aanbeveling over het historische stedelijk landschap gaven een extra dimensie aan het onderwerp. Na een inleiding op het thema door Bénédicte Selfslagh en Piet Geleyns, werden Heritage Impact Assessments voor werelderfgoed in Nederland door Dré Van Marrewijk toegelicht. Dit werd gevolgd door een vierdelige discussie waarbij o.a. volgende vragen aan bod kwamen: Wat zijn de sterke elementen en de verbeterpunten in de ontwerprichtlijnen? Waarin verschillen impact assessments voor werelderfgoed van andere impact assessments? Is de lijst van principes volledig en goed verwoord? Zijn impact assessments per definitie reactief? En is de interactie met het beheer van het werelderfgoed duidelijk? De sessie werd afgesloten met een samenvatting.

31 januari 2020, Brussel
Voorstelling doctoraten en nieuwsjaarsdrink (Universitaire stichting)

Dit nieuwe initiatief van ICOMOS Vlaanderen-Brussel heeft tot doel om aan de hand van recente doctoraten jonge onderzoekers aan het woord te laten en hun recente bevindingen met de leden te delen. Op basis van een korte voordracht kan verder in discussie gegaan worden over hun onderzocht materiaal.

Voorstelling 1: doctoraatsproefschrift van dr. Amoury Groenen, beleidsadviseur Departement Cultuur, Jeugd en Media
UNIDROIT 1995: Aanpak van de illegale handel in cultuurgoederen met behulp van privaatrechtelijke middelen - Een evaluatie van de geschiktheid van het Unidroit-verdrag van 1995 inzake gestolen of illegaal geëxporteerde cultuurgoederen voor diefstal van cultuurgoederen in vergelijkend perspectief.
(Originele titel : “UNIDROIT 1995: Tackling the Illicit Trafficking of Cultural Property Through Private Law Means – An Evaluation of the Appropriateness of the 1995 Unidroit Convention on Stolen or Illegally Exported Cultural Objects to Cultural Property Theft in Comparative Perspective”).
Promotie: 2 oktober 2018. Promotoren: prof. dr. Hildegard Schneider, Universiteit Maastricht, em. prof. dr. Anne Mie Draye, Universiteit Hasselt en dr. Lars van Vliet

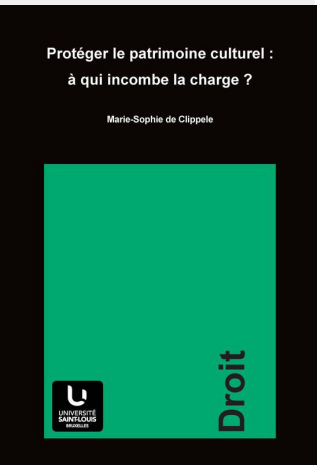

Voorstelling 2: doctoraatsproefschrift dr Marie-Sophie de Clippele, postdoctoraal onderzoeker bij F.R.S.-FNRS en gastprofessor bij Université Saint-Louis – Bruxelles
“Wiens last? Gedeelde verantwoordelijkheid voor erfgoed, een herbekeken eigendom” (Originele titel : “À qui incombe la charge? La responsabilité partagée du patrimoine culturel, une propriété revisitée”). Promotie: 23 april 2019. Promotoren: em. prof. dr. François Ost, Université Saint-Louis - Bruxelles en dr. Marie Cornu, CNRS, ENS Paris-Saclay

Deze activiteit werd afgesloten met een nieuwjaarsdrink.

Doornik (foto Louis Colbee)

8 februari 2020, Doornik
Forum des Comités Scientifiques Internationaux (activiteit IWB)

ICOMOS Wallonie-Bruxelles organiseerde het forum (dat om de twee jaar een gezamenlijke organisatie met ICOMOS Vlaanderen-Brussel is) in 2020 binnen het thema "*Het charter van Venetië vandaag - plaatsbezoek, besprekingen en een gastlezing*".

De dag werd aangevangen met een bezoek aan historisch Doornik.
Op het forum zelf werden via ronde tafel gesprekken bepaalde thema's gelinkt aan de werking van de verschillende Internationale wetenschappelijke comité's (IWC). Na een korte voorstelling van het comité in kwestie, volgde een debat over actuele en belangrijke thema's binnen een ICOMOS-discours. Een lid van het wetenschappelijke comité modereerde het debat met het Charter van Venetië als rode draad. De activiteit werd afgesloten met een gastlezing door architect Benjamin Mouton, oud-voorzitter ICOMOS Frankrijk. Hij bracht zowel de conclusies van het door het nationale comité gevoerde onderzoek "Terug naar de geest van het Handvest van Venetië", als zijn persoonlijke beschouwingen over dit onderwerp.
Deze activiteit, ook toegankelijk voor de leden van onze vereniging, werd via de nieuwsbrief IVB aangekondigd. De vertegenwoordiging ICOMOS Vlaanderen-Brussel bestond uit toenmalige voorzitter Bénédicte Selfslagh (lid van IWC Theophilos) en Eva Roels (lid van IWC ICIP).

Serre Plantentuin (foto Jonas Denil)

24 oktober 2020, Brussel
Plantentuin Meise

Naar goede gewoonte, en gezien de omstandigheden in het najaar dit toelieten, combineerde ICOMOS Vlaanderen-Brussel de bijzondere Algemene Vergadering (zie eerder) met een interessant bezoek aan een boeiende erfgoedlocatie. Er werd geopteerd voor de Plantentuin Meise, een van de grootste botanische tuinen ter wereld en een beschermd landschap dat teruggaat tot 1796. De activiteit werd aangevat met een lezing door Dr. Jan Rammeloo (eredirecteur en oud-voorzitter Raad van Bestuur van de Plantentuin Meise) over de geschiedenis, de collectie, het onderzoek en het masterplan voor deze bijzondere voormalige Nationale Plantentuin van België.

De Plantentuin Meise is een internationaal vermaard kenniscentrum voor het onderzoek naar en het behoud van plantendiversiteit. Hun missie is "Het plantenrijk ontdekken, onderzoeken en beschermen en met deze kennis samen bouwen aan een duurzame toekomst". Wetenschappers verrichten er onderzoek naar de diversiteit, de evolutie, de ecologie en het behoud van planten.

Het ruimtelijke masterplan van de Vlaamse Overheid, opgemaakt in 2008 door BOB 361 Architecten, en geconcretiseerd in 2015 via een Open Oproep van de Vlaamse Bouwmeester, heeft tot doel om tegen 2026 de Plantentuin Meise te laten uitgroeien tot een historisch verantwoorde toeristische topattractie en een wetenschappelijke referentie van wereldformaat.

Dit plan omvat volgende facetten:

1) de renovatie en openstelling van het Plantenpaleis, uitgevoerd in 2018;
2) de bouw van de Groene Ark door Nu-architectuuratelier, nl. een ondertussen bijna uitgevoerd nieuw serrecomplex van 7.100 m², inclusief een polyvalente ruimte waar het wetenschappelijk werk van de Plantentuin gedemonstreerd wordt;
3) de renovatie van het dienstgebouw (dat aan de serres grenst) die de zadenbank zal herbergen;
4) de bouw van twee gloednieuwe ingangsgebouwen aan de hoofdingang en aan de ingang Meise-Dorp ter versterking van de toeristische onthaalinfrastructuur;
5) de restauratie van De Vlaamse Hoeve, een 19de-eeuwse kasteelboerderij;
6) de renovatie van de neoklassieke orangerie;
7) de aanleg van een door een historische muur omheinde 'culinaire tuin' met een buitenkeuken, tuinpaden, verhoogde plantbedden en vollegrondsbedden voor groenten, kruiden en fruit plant. Alle werken gebeuren in overleg met het agentschap Onroerend Erfgoed en het agentschap Natuur en Bos.

Aansluitend op de lezing werd onder deskundige leiding van gidsen een coronaproof bezoek gebracht aan de plantenverzamelingen en de serres.

De Plantentuin Meise heeft een levende collectie van 18.000 levende plantensoorten, waaronder verschillende bedreigde soorten. Verder is er een groot herbarium met ongeveer vier miljoen specimenen en is er een internationaal erkende zadenbank. Tenslotte heeft de Plantentuin ook een omvangrijk archief en botanische bibliotheek met meer dan 200.000 werken, met publicaties van de 15de eeuw tot vandaag.

22 december 2020, digitale activiteit

De coronacrisis werd aangegrepen om op een ‘andere manier’ de leden te informeren over de activiteiten van ICOMOS, zowel op nationaal als internationaal vlak. Deze activiteit was een samenwerking tussen ICOMOS Wallonie-Bruxelles en ICOMOS Vlaanderen-Brussel. Na een inleiding door de voorzitter van ICOMOS België, Jean-Sébastien Misson, werd een verslag uitgebracht van de 20ste Algemene Vergadering van ICOMOS Internationaal, die via digitale wijze en verspreid over verschillende dagen in de maand november plaatsvond. Aan het woord kwamen Laura Maxwell (Internationale secretariaat), die een algemene introductie gaf, en Alpha Diop (resoluties comité), Bénédicte Selfslagh, Annemie Draye en Laure Marique die een toelichting gaven bij de door de Algemene Vergadering aangenomen resoluties.

Op de Algemene Vergadering van ICOMOS Internationaal werd tevens een nieuwe Raad van Bestuur gekozen. Tijdens deze ledenactiviteit werd door nieuwe voorzitter Teresa Patricio, secretaris-generaal Mario Santano - dmv een videoboodschap - en vice-voorzitter Riin Alatalu een toelichting bij de resultaten en de persoonlijk beoogde doelstellingen gegeven.

Daarna was het beurt aan het nationale luik. Jean-Sebastien Misson, voorzitter ICOMOS Wallonie-Bruxelles, en Eva Roels, voorzitter ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ondervoorzitter ICOMOS België, stelden om beurt de nieuwe Raden van Bestuur van beide subcomité’s voor. De activiteit werd afgesloten met een overzicht van de vooruitzichten en geplande activiteiten voor het jaar 2021.

financieel overzicht van het werkjaar

Jaarrekening 2020

UITGAVEN (in EUR)		ONTVANGSTEN (in EUR)	
Goederen en diensten	15371,54	Lidgeld	17345,00
Bezoldigingen		Schenkingen en legaten	
Diensten en diverse goederen	2935.42	Subsidies	2420,00
Andere uitgaven	91,00	Andere ontvangesten	
TOTAAL UITGAVEN	**18397,96**	**TOTAAL ONTVANGSTEN**	**19765,00**
Positief verschil	1367.04		

Balans van de vereniging

Onroerende goederen - behorende tot de vereniging in volle eigendom - andere		Financiële schulden	
Machines - behorende tot de vereniging in volle eigendom - andere		Schulden t.a.v. leveranciers:	**2038,85**
Roerende goederen en rollend materieel - behorende tot de vereniging in volle eigendom - andere		Schulden t.a.v. leden	
Stocks		Fiscale, salariële en sociale schulden	
Schuldvorderingen			
Geldbeleggingen			
Liquiditeiten:	**106154,36**		
Andere activa		Andere schulden: solidariteitsfonds	
RECHTEN		**VERPLICHTINGEN**	
Beloofde subsidies Beloofde schenkingen Andere rechten		Hypotheken en hypotheekbeloften Gegeven waarborgen Andere verbintenissen	

Detail van de jaarrekening 2020 en begroting 2021

	VZW ICOMOS Vlaanderen-Brussel rekening en begroting	2019	2020	2020	2021
		uitvoering	begroting	uitvoering	begroting
I	INKOMSTEN	28.668,38 €	37.460,00 €	18.785,00 €	31.288,81 €
I-1	lidgelden	€ 25.239,00	€ 24.000,00	€ 17.345,00	€ 21.400,00
	lidgelden lopend jaar	€ 6.287,00	€ 6.000,00	€ 4.340,00	€ 3.400,00
	lidgelden volgend jaar	€ 18.952,00	€ 18.000,00	€ 13.005,00	€ 18.000,00
I-2	subsidies	€ 0,00	€ 0,00	€ 2.420,00	€ 0,00
I-3	schenkingen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
I-4	sponsoring	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
I-5	activiteiten Vlaanderen-Brussel	€ 1.417,38	€ 1.000,00	€ 0,00	€ 1.000,00
I-6	activiteiten België	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
I-7	activiteiten internationaal	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
I-8	andere	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
I-9	interesten	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
I-10	uit de reserve	€ 0,00	€ 12.460,00	€ 0,00	€ 8.888,81
II	UITGAVEN	€ 23.988,10	€ 37.460,00	€ 18.397,96	€ 31.288,81
II-1	internationale lidgelden	€ 15.102,00	€ 15.000,00	€ 14.400,00	€ 15.000,00
	lidgelden lopend jaar	€ 15.102,00	€ 15.000,00	€ 14.309,00	€ 15.000,00
	lidgelden volgend jaar	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
	terugbetaling foutieve storting lidgeld	€ 0,00	€ 0,00	€ 91,00	€ 0,00
II-2	solidariteitsfondsen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 1,00
II-3	administratieve werking	€ 2.690,40	€ 10.060,00	€ 2.968,28	€ 6.848,96
II-3-a	afhandeling lidgelden en lidkaarten en verzendingskosten	€ 333,00	€ 400,00	€ 0,00	€ 0,00
II-3-b	klein materiaal	€ 0,00	€ 200,00	€ 13,85	€ 100,00
II-3-c	website	€ 50,19	€ 2.000,00	€ 1.249,87	€ 1.000,00
II-3-d	verzekering	€ 255,66	€ 0,00	€ 159,75	€ 200,00
II-3-e	bankkosten	€ 36,60	€ 100,00	€ 15,00	€ 100,00
II-3-f	publicatie Belgisch Staatsblad	€ 132,98	€ 150,00	€ 0,60	€ 150,00
II-3-g	dropbox	€ 0,00	€ 100,00	€ 47,96	€ 198,96
II-3-h	lokale taksen e.d., terugbetalingen	€ 190,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-3-i	raad van bestuur				
	verplaatsingskosten	€ 120,00	€ 500,00	€ 30,84	€ 500,00
	andere	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-3-j	algemene vergadering	€ 1.371,97	€ 500,00	€ 0,00	€ 500,00
II-3-k	lidgeld vsdc	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00	€ 100,00
II-3-l	secretariaatskosten	€ 0,00	€ 6.000,00	€ 1.348,39	€ 4.000,00
II-4	activiteiten Vlaanderen-Brussel	€ 3.029,58	€ 4.500,00	€ 651,70	€ 4.500,00
II-4-a	activiteiten	€ 2.784,68	€ 3.500,00	€ 651,70	€ 3.500,00
II-4-b	studiedagen	€ 0,00	€ 500,00	€ 0,00	€ 500,00
II-4-c	werkgroepen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-4-d	activiteiten derden	€ 244,90	€ 500,00	€ 0,00	€ 500,00
II-4-e	tijdschrift	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-4-f	publicatie	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-5	activiteiten België	€ 1.145,00	€ 600,00	€ 0,00	€ 600,00
II-5-a	overleg int. wetenschappelijke comités	€ 1.145,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-5-b	gezamenlijke activiteiten	€ 0,00	€ 500,00	€ 0,00	€ 500,00
II-5-c	werkgroepen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-5-d	coordinatie	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-6	activiteiten internationaal	€ 1.801,12	€ 7.400,00	€ 300,00	€ 2.400,00
II-6-a	algemene vergadering	€ 1.427,18	€ 6.000,00	€ 300,00	€ 1.000,00
II-6-b	andere nationale comités	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-6-c	Europa groep	€ 250,00	€ 400,00	€ 0,00	€ 400,00
II-6-d	int. comités en andere	€ 223,94	€ 1.000,00	€ 0,00	€ 1.000,00
II-7	patrimoniumtaks	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00
II-8	schulden vorig jaar	€ 200,00	€ 0,00	€ 80,00	€ 2.038,85
III	SALDO	€ 2.888,28	€ 0,00	€ 1.387,04	€ 0,00

ICOMOS BELGIË

werking

structuur

ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS Wallonie-Bruxelles zijn twee aparte vzw's. Een overlegorgaan samengesteld uit 9 bestuurders van elke vzw zorgt voor de informatie-uitwisseling en bereidt de standpunten voor die ICOMOS België inneemt op het internationale niveau. Het voorzitter- en ondervoorzitterschap van ICOMOS België wordt afwisselend voor een termijn van drie jaar waargenomen door de voorzitters van beide vzw's. Het voorzitterschap was van 2017-2020 in handen van ICOMOS Vlaanderen-Brussel, met Bénédicte Selfslagh als voorzitter en Teresa Patricio als ondervoorzitter. De overdracht van het voorzitterschap naar ICOMOS Wallonie-Bruxelles vond plaats op 19 mei 2020. Teresa Patricio, voorzitter van ICOMOS Wallonie-Bruxelles, werd toen aangesteld als de voorzitter van ICOMOS België voor de periode 2020-2023 en Eva Roels, op dat moment voorzitter-ad-interim van ICOMOS Vlaanderen-Brussel, als ondervoorzitter. Bij de aanstelling in het najaar van de nieuwe raden van Bestuur van beide comités werden Jean-Sébastien Misson en Eva Roels de respectievelijke voorzitter en ondervoorzitter van ICOMOS België.

aantal leden

Met de 284 leden ICOMOS Wallonie-Bruxelles en de 298 leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel, telde ICOMOS België 582 leden, waarvan 551 internationale leden en is zo één van de grootste nationale comité's van ICOMOS. Tot de internationale leden behoren 46 jonge professionele leden en 26 institutionele leden.

vergaderingen

De verschillende overlegvergaderingen tussen beide vzw's vonden in 2020 plaats op 19 mei en 1 december. Tijdens de vergaderingen werden volgende onderwerpen besproken: kennismaking met de bestuursleden beide verenigingen, de nieuwe goed te keuren Belgische stemgerechtigde leden in de internationale wetenschappelijke comités (zie verder), de organisatie van de gezamenlijke (digitale) activiteiten, de agenda van de geplande digitale Algemene Vergadering ICOMOS Internationaal najaar 2020, en de aan te passen overeenkomst tussen beide subcomités.

activiteiten en deskreviews

Op jaarbasis wordt getracht één of meerdere ledenactiviteiten gezamenlijk te organiseren. Verder worden activiteiten ICOMOS Vlaanderen-Brussel opengesteld voor de leden van ICOMOS Wallonie-Bruxelles en omgekeerd. Daarnaast levert ICOMOS België op geregelde basis deskrapporten af betreffende werelderfgoed. Dit omvat zowel beoordelingen van genomineerde kandidaten op de UNESCO-lijst als adviezen met betrekking tot werelderfgoed en bijhorende bufferzones. Zo werd in 2020 door het Internationale Secretariaat aan ICOMOS België advies gevraagd onder andere over een architecturale uitbreiding van het Gentse Design museum, een openbaar onderzoek van het bouwproject Nova Mons en over twee impactstudies, het smartcenter naast de OLV-kathedraal en de Pont des Trous, te Doornik. In de vier dossiers ging het telkens over erfgoed gelegen binnen de bufferzone van het belfort.

Doornik
(foto Louis Colbee)

ICOMOS EUROPA

werking

De ICOMOS Europa Groep bestaat uit 44 nationale comités.
Deze comités werken samen op bilateraal en multilateraal niveau en richten hun activiteiten op de volledige Europese regio of een deel hiervan. De Europa Groep werkt nauw samen met ICOMOS Internationaal en participeert actief in diens activiteiten.

De Europa Groep vergadert minimaal één keer per jaar. Vergaderingen worden bij wisselbeurt door de leden georganiseerd, en gaan gepaard met een wetenschappelijk congres en plaatsbezoeken. Tijdens de Algemene Vergadering van ICOMOS Internationaal wordt eveneens een bijeenkomst van de Europa Groep georganiseerd.

In de loop van 2020 werden door omstandigheden twee digitale vergaderingen georganiseerd.
De eerste vergadering vond plaats op 10 en 11 juni: zij was onder meer gewijd aan de voorbereiding van de Algemene vergadering van ICOMOS Internationaal en aan het gezamenlijke project met Europa Nostra omtrent de “Green paper”.
De tweede vergadering vond plaats op 26 november. Hierin werd onder meer aandacht besteed aan de stand van zaken van de “European Quality Principles for EU funded interventions with potential impact upon cultural heritage” en de conventie van Faro. Diverse bijdrages waren gewijd aan erfgoed in gevaar. Tijdens beide vergaderingen vertegenwoordigden Eva Roels en Anne Mie Draye ICOMOS-Vlaanderen Brussel.

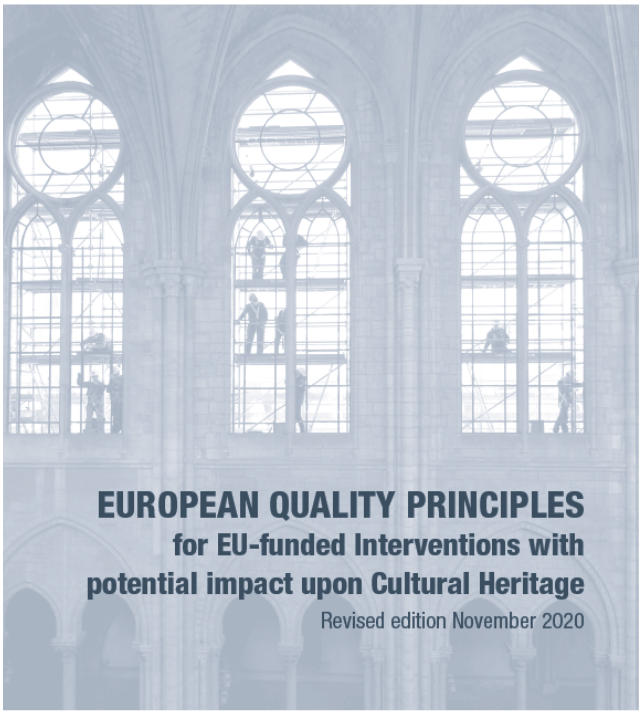

ICOMOS INTERNATIONAAL

werking

algemene vergadering

Ten gevolge van de pandemie en de bijhorende reisbeperkingen werd de driejaarlijkse algemene vergadering die voor oktober 2020 gepland was in Sydney afgelast. Zij werd vervangen door een digitale vergadering die gehouden werd van 3 tot 16 december. Aan deze vergadering namen 900 leden deel, zij vertegenwoordigden samen 65 nationale comités.

Voor ICOMOS Vlaanderen- Brusselnamen volgende stemgerechtigde leden deel: Mona Barakat, Anne Mie Draye, Niels Dabaut, Sebastiaan Godts, Eva Roels en Herman Van den Bossche.
Tijdens deze vergadering werd een nieuw bestuur voor ICOMOS Internationaal gekozen: Teresa Patricio (ICOMOS Belgium) werd voorzitter, Mario Santana (ICOMOS Canada) secretaris-generaal en Pamela Jerome (ICOMOS US) schatbewaarder. Aan twee voormalige leden van ICOMOS België werd het erelidmaatschap toegekend: Marie-Jeanne Geerts en Dries Van den Abeele. Verder heeft ICOMOS België zijn steun betuigd aan de nominatie van Amund Sinding-Larsen, de initiatiefnemer van "*Our Common Dignity*", door ICOMOS Noorwegen voor de Gazzola-Prijs.

De algemene vergadering nam een aantal resoluties aan die actief mee werden voorbereid door leden van ICOMOS Vlaanderen- Brussel, zo bij voorbeeld omtrent de reeds vermeldde *quality principles*, maar ook aangaande het kader voor de oprichting en het functioneren van werkgroepen en "*focal points*".

Via de samenwerking binnen de Europa Groep werden resoluties betreffen de meertaligheid als een factor van culturele diversiteit en de "*emerging professionals*" mee ondersteund door ICOMOS België.

Focal Points en aanlevering expertise

Het secretariaat van ICOMOS Internationaal raadpleegt op regelmatige basis de nationale comités omtrent werelderfgoeddossiers die betrekking hebben op het eigen grondgebied.
In 2020 werd Barbara Van der Wee aangeduid als contactpersoon namens ICOMOS Vlaanderen - Brussel voor het focal point omtrent seriële inschrijvingen op de werelderfgoedlijst.
Verschillende leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel stelden hun expertise ter beschikking voorbeoordelingen en toestandsrapporten aangaande werelderfgoed en bijhorende bufferzones (zie ook ICOMOS België).

contacten Met ICOMOS Nederland

De samenwerking met ICOMOS Nederland, werd opgestart in 2017 en heeft tot doel een meerwaarde te bieden aan beide comités die bestaan uit vrijwilligers. Er wordt op regelmatige basis overleg gepleegd tussen beide comités, bij voorbeeld omtrent de vertaling van ICOMOS-teksten, de communicatie naar de leden via de uitwisseling van de nieuwsbrieven, en het opzetten van gezamenlijke activiteiten.

De traditionele contactdag tussen ICOMOS Nederland en ICOMOS Vlaanderen-Brussel die gepland was voor het najaar 2020, kon omwille van de pandemie niet doorgaan. Het thema dat vooropgesteld was betrof het koloniale erfgoed. Er werd afgesproken om dit thema te hernemen in een volgende editie van de contactdag, in het najaar 2021.

internationale wetenschappelijke comités en werkgroepen

Naast nationale comités bestaat ICOMOS uit internationale wetenschappelijke comités die diverse thema's en vraagstukken op het gebied van het onroerend erfgoed behandelen. Vaak zijn er raakvlakken met het cultureel (roerend en immaterieel) erfgoed, waarbij dan wordt samengewerkt met zusterorganisaties van UNESCO en/of andere instellingen.

Binnen de comités wordt aan onderzoek gedaan, worden specifieke conserveringsmethodieken ontwikkeld en worden richtlijnen en handvesten inzake het betreffende erfgoedthema opgesteld. Daarnaast wordt aan internationale uitwisseling van wetenschappelijke informatie gedaan en worden gemeenschappelijke projecten opgezet. Een jaarlijkse activiteitenverslag wordt opgemaakt.
De internationale wetenschappelijke comités zijn samengesteld uit gerenommeerde deskundigen, die door hun nationale comités worden aangeduid.

Lidmaatschap

Alle leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel met internationaal ledenkaart kunnen toetreden tot één van de internationale wetenschappelijke comités en/of werkgroepen van ICOMOS internationaal (zie verder onder deze rubriek). Het volstaat om rechtstreeks een aanvraag tot het betrokken comité te richten, met kopie aan ICOMOS Vlaanderen-Brussel. Het Internationale comité beslist op basis van de kwalificaties van de kandidaat over de toetreding van een lid tot hun comité en in welke hoedanigheid, als expert lid, adviserend, etc.

Het aantal leden in een internationaal wetenschappelijk comité is doorgaans onbeperkt, maar is er slechts één stemgerechtigd lid per nationaal comité (dus ook voor ICOMOS België), de aanduiding hiervoor gebeurt door het nationale comité. Het stemrecht wordt o.a. aangewend bij verkiezingen in de internationale wetenschappelijke comités of bij het goedkeuren van doctrine teksten. Enkel werkende leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel kunnen, in overleg met ICOMOS Wallonie-Bruxelles, voorgedragen worden als stemgerechtigd lid in een internationaal wetenschappelijke comité voor ICOMOS België. Internationale wetenschappelijke comités vergaderen doorgaans eenmaal per jaar.

Verslagen

Internationaal wetenschappelijk comité voor Steen (**ISCS**)

De geplande vierjaarlijkse meeting van het comité op een conferentie in Duitsland werd afgelast en vervangen door een korte online meeting waarop niets bijzonders verteld werd . De statuten van het IWC werden aangepast.

Verslag: Tim De Cock

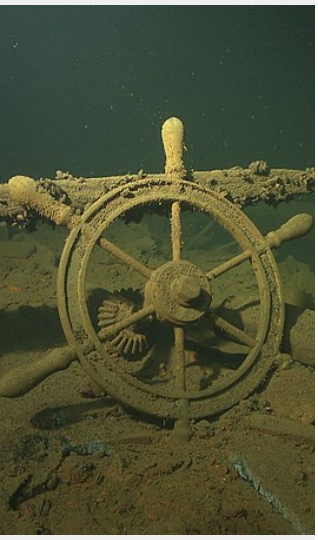

Deel van het wrak van het cargoschip E. Russ. in de Baltische Zee
(foto Juha Flinkman, SubZone OY)

Internationaal Wetenschappelijk Comité voor Onderwater Cultureel Erfgoed (**ICUCH**)

Het IWC heeft een publicatie gerealiseerd rond Heritage at Risk: A. Hafner, H. Öniz, L. Semaan & C.J. Underwood (eds.), *Heritage under water at risk. Threats-Challenges-Solutions*, 2020, Paris, Icomos-icuch. Marnix Pieters, lid IVB, heeft hierin, samen met collega Christophe Delaere, een bijdrage over België geschreven (p. 46-49).
In 2020 werden voorbereidingen getroffen voor een reeks webinars naar aanleiding van de 20ste verjaardag van de conventie voor de bescherming van het cultureel erfgoed onder water van 2001. Het eerste webinar ging door op 17 december 2020. Andere staan gepland voor 2021.
De leden van het IWC hebben via een mailgroep een heel goed onderling contact en via deze weg worden vaak bijdragen of adviezen gevraagd die meegenomen worden naar internationale conferenties.
Tot slot kon het IWC, in de persoon van Marnix Pieters, in 2020 advies uitbrengen aan de federale collega's in het kader van de nieuwe wetgeving rond cultureel erfgoed onder water die door minister van Quickenborne onlangs is gerealiseerd.

Verslag: Marnix Pieters

Internationaal Wetenschappelijk Comité voor Culturele Landschappen **(ISCCL)**

Het IWT houdt maandelijks zoom meetings die voortreffelijk zijn voorbereid en door heel wat leden worden bijgewoond. De belangrijkste aandachtspunten zijn momenteel invloeden van de klimaatsveranderingen, toekomst en toegankelijkheid van de erfgoed sites tijdens Corona, betere samenwerking tussen de werkgroepen en netwerking.
Een nieuwe werkgroep is van start gegaan in verband met de culturele en kunstzinnige landschappen van de 20ste eeuw. Deze groep werd ingeleid door Benoit Fondu (lid IVB), Monica Luengo en Jochem Martz. Hierbij is het de bedoeling om aandacht te schenken aan al de verschillende kunstzinnige landschappen van deze periode; hun invloeden op socio-economisch vlak, de raakvlakken met andere kustvormen, de visies over echte natuur, het nieuw materiaal gebruik, inspiratiebronnen etc .... De doelstelling is om via een goed onderbouwde bibliografie, een woordenschat lijst en, een catalogus aan thema's waardering te verkrijgen voor de talrijke vormentalen en ontwerp-grammatica's van deze boeiende periode.

De werkgroep ISCCL zal in oktober 2021 zijn 50ste verjaardag zal vieren. Hierbij zal zeker gemeld worden dat de Belgische delegatie door de jaren heen belangrijke bijdragen geleverd heeft. De interesse rond het tuingebeuren is stapsgewijs geëvolueerd naar een veel breder begrip namelijk culturele landschappen.

Verslag: Benoit Fondu

Internationaal wetenschappelijk comité voor Wetgeving **(ICLAFI)**

De jaarvergadering 2020 van het Comité Wetgeving, met bijhorend wetenschappelijk colloquium, zou in Katowice, Polen doorgaan. Omwille van de pandemie werd zij eerst uitgesteld en aansluitend geschrapt. Op 20 november werd een elektronische jaarvergadering georganiseerd; het wetenschappelijk colloquium, gewijd aan "*Intellectual property rights and protection of cultural heritage*" werd in de vorm van een webinar aangeboden op 20 en 21 januari 2021. Marie-Sophie de Clippele en Anne Mie Draye namen deel aan beide activiteiten. Op 10 en 11 december 2020 volgde Anne Mie Draye (lid IVB), op vraag van ICOMOS Internationaal, als waarnemer de jaarlijkse vergadering van het Comité van de conventie omtrent de bescherming van cultureel erfgoed in tijden van gewapend conflict.

Verslag: Annemie Draye

Internationaal wetenschappelijk comité voor Muurschilderingen **(ISCMP)**

Het IWC heeft in 2020 verkiezingen gehouden, die echter op een slecht georganiseerde en niet-democratische manier zijn verlopen. Gevolgd door complete radiostilte tot op vandaag. Dit werd gemeld aan de 'scientific council' van ICOMOS Internationaal. De huidige Belgische leden dringen nogmaals aan op vernieuwing en verjonging van leden binnen dit comité, zowel op internationaal vlak, als van de vertegenwoordiging van ICOMOS België in het comité.

Verslag: Walter Schudel

Internationaal wetenschappelijk comité voor Structuren **(ISCARSAH)**

Binnen dit IWC is Els Verstrynghe (lid IVB) voornamelijk betrokken bij het ISCARSAH netwerk, dat focust op "*the Analysis and Restoration of Structures of Architectural Heritage*". In 2020 hebben 6 internationale comités een joint online workshop gehouden rond het thema "*Advancing Risk Management for the Shared Future*". De proceedings hiervan zijn terug te vinden op de ICOMOS website op deze link: https://www.icomos.org/en/resources/publicationall/latest-icomos-publications. ISCARSAH plant begint 2021 een interessante webinarreeks rond "*Earthquakes and Traditional Construction*", meer info via https://iscarsah.org/news-and-events/

Verslag: Els Verstrynge

Internationaal wetenschappelijk comité voor militair erfgoed **(ICOFORT)**

Volgende activiteiten werden ondernomen door Piet Lombaerde (lid IVB): de opmaak van een brief, op 7 december, ter ondersteuning van het voorstel van het ICOFORT *Charter of Fortifications and Military Heritage* en een digitale desk review, op 14 september, betreffende de nominatie van '*The Porticoes of Bologna*".

Verslag: Piet Lombaerde

Internationaal wetenschappelijk comité voor Risicopreventie (**ICORP**)

Voorbereidingen voor de 2de studiedag binnen de reeks Erfgoed en de 4 elementen, thema lucht. Deze studiedag zal op digitale manier plaatsvinden in maart 2021. Na het inleidende woord door Jan De Maeyer, voorzitter van Erfgoedlabo, zullen drie experten een presentatie brengen over de gevaren van temperatuurschommelingen en relatieve vochtigheid, en de nodige aanpak bij calamiteiten.

Verslag: Hugo Claes

Internationaal wetenschappelijk comité voor Interpretatie en Presentatie (**ICIP**)

De geplande conference ism APSARA die zou plaatsvinden in Angkor Wat, Cambodja, net voor de AV te Sydney, werd geannuleerd, maar zal indien mogelijk in de toekomst worden hernomen. Het thema van de conferentie zou gaan over '*Interpretatie en de ontwikkelingsdoelstellingen van de* VN'.
Het *World Heritage new centre on Interpretation and Presentation* heeft contact opgenomen met ICIP. Er wordt bekeken of een samenwerking met het centrum mogelijk is in bv. de volgende WG van ICIP: *Heritage Places and Sites of Memory* en #'*Our World Heritage initiative*' – UNESCO.
Verder wordt onderzocht hoe een nauwere samenwerking met ICOM mogelijk is, rond bijvoorbeeld storytelling. Een digitale jaarvergadering werd op14 december gehouden.

Verslag: Eva Roels

Internationaal wetenschappelijk comité voor Glasramen (**GSG**) /**Corpus Vitrearum**

De officiële activiteiten van het IWC CSG waren in 2020 zeer beperkt wegens de COVID-19 pandemie. Het internationaal wetenschappelijk comité had moeten samenkomen ter gelegenheid van het internationaal colloquium voorzien in juli 2020 in Barcelona. Dit colloquium is eerst verplaatst naar 2021, maar is ondertussen is 2022 als nieuwe datum naar voor geschoven. De expertleden die deel uitmaken van het Vlaams comité geassocieerd met het Corpus Vitrearum België hebben echter niet stil gezeten en waren betrokken bij talrijke restauraties en onderzoeken van glasramen hetzij van uit hun persoonlijke of professionele opdracht (KIK, Universiteit Antwerpen, Monumentenwacht Vlaanderen), hetzij van uit de Vlaams comité geassocieerd met het Corpus Vitrearum België. We melden graag dat verschillende leden van het ISCCSG betrokken waren bij het vooronderzoek van het glasraam met Het Laatste Oordeel (1538) in de Brusselse kathedraal. Belangrijk voor de verspreiding van de kennis over de conservatie en restauratie van historische glasramen is de publicatie in 2020 van een brochure Onderhoud van glas-in-loodramen door Monumentenwacht Vlaanderen. De expert leden van het Vlaams comité geassocieerd met het Corpus Vitrearum België werkten hieraan mee. De brochure is online beschikbaar:
https://www.monumentenwacht.be/publicaties/onderhoud-van-glas-in-loodramen. De internationale Richtlijnen voor de conservatie en restauratie van glasramen ICOMOS/Corpus Vitrearum kennen hierdoor een betere verspreiding en zijn nu via de website van Monumentenwacht Vlaanderen ontsloten.

Verslag: Madeleine Manderyck (vertaling jaarverslag IWC Y. Vanden Bemden, IWB)

Internationaal wetenschappelijk comité voor Energie en Duurzame Ontwikkeling (**ISCES**)

In 2020 werden verkiezingen gehouden voor de samenstelling van een nieuwe Raad van Bestuur. Resultaat van de verkiezingen: aanstelling voorzitter Franziska Haas (Duitsland), secretaris Rosa Milito (Canada) en ondervoorzitters Khalid El Harrouni (Marokko), Rachel Jackson (Australië) en James Ritson (Verenigd Koninkrijk). Het IWC is voorlopig vooral digitaal actief met uitwisseling van informatie over interessante activiteiten, seminaries etc. en verder wordt er commentaar gegeven bij de opmaak van o.a. volgende documenten:
-*EU Draft Council Conclusions on Renovation Wave for Europe*
-*Launch of the European Cultural Heritage Green Paper*
-*EU Energy efficiency - Revision of the Energy Performance of Buildings Directive*

Verslag: Sara Van Rompaey

Internationaal wetenschappelijk comité voor Theorie en Filosofie (**THEOPHILOS**)

Het thema weerhouden voor de twaalfde jaarlijkse conferentie was "Future of Heritage Protection: Threats, Challenges, Proposals". De conferentie zou op 12-13 maart 2020 plaatsvinden in Firenze maar werd omwille van covid-19 afgelast. In samenwerking met de Politechnika Lubelska en ICOMOS Poland organiseerde het comité op 14 en 15 september 2020 een webinar "RUINS II - Protection, Use, Management".
Het comité was medeondertekenaar van de resolutie 20GA/19 over mensgerichte benaderingen in de erfgoedzorg.

Verslag: Bénédicte Selfslagh

Werkgroep Erfgoed en Mensenrechten - **Our Common Dignity Initiative**

Covid-19 was de aanleiding van een algemene verklaring die de werkgroep opstelde, die nadien werd aangevuld door case studies over de impact van het virus op de mensenrechten en de zorg voor hun erfgoed. Ondanks de crisis organiseerde de werkgroep twee opleidingen: een eerste vond plaats in Estland in september 2020 weliswaar in een gemengde vorm, terwijl de opleiding in Latijns-Amerika in november enkel online was.
De werkgroep leverde bijdragen aan raadplegingen van de speciale rapporteurs voor mensenrechten over: erfgoed en onderwijs, milieu, klimaatwijziging, en covid-19. De werkgroep nam ook deel aan de ICOMOS raadplegingen over de Ethische Principes, de Europese kwaliteitsprincipes, de nieuwe richtlijnen voor impactstudies, en het ICOMOS werkprogramma voor 2021-2023: er werd telkens een meer expliciete verwijzing naar erfgoed en mensenrechten gevraagd. De samenwerking met andere werkgroepen en internationale wetenschappelijke comités werd versterkt, onder meer door hen case-studies aan te leveren of deel te nemen in hun webinars.
De groep breidde haar aanwezigheid op het web en sociale media uit en verzorgde een opname voor de ICOMOS Giving Tuesdays. Tot slot nam de werkgroep nam het initiatief voor resolutie 20GA/19 over mensgerichte benaderingen in de erfgoedzorg, die de steun kreeg van niet minder dan 4 andere werkgroepen, 8 nationale comités, 2 IWC en 88 individuele leden.
Op voorstel van de werkgroep, ontving Amund Sinding-Larsen, stichter van de werkgroep, de ICOMOS Gazzola Prijs voor zijn verdiensten voor de verdediging van de mensenrechten en omdat hij het thema van erfgoed en mensenrechten op de agenda van ICOMOS, ICCROM, IUCN en het Werelderfgoedcomité heeft geplaatst.

Verslag: Bénédicte Selfslagh

Ter viering van de 70e verjaardag van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens heeft ICOMOS in 2018 de *Verklaring van Buenos Aires* aangenomen waarin de mensenrechten worden verankerd in activiteiten op het gebied van cultureel erfgoed

Belgische leden in de internationale comités

Situatie op 31 december 2020

Eind 2020 was ICOMOS België vertegenwoordigd in 26 van de 29 internationale wetenschappelijke comités. Een 75-tal Belgische ICOMOS leden, ongeveer gelijk verdeeld over ICOMOS Vlaanderen-Brussel en ICOMOS Wallonie-Bruxelles, waren lid van één of meerdere internationale wetenschappelijke comités. ICOMOS Vlaanderen-Brussel telde 11 stemgerechtigde leden, ICOMOS Wallonie-Bruxelles 10. In volgende comités zijn er geen Belgische leden: Polair erfgoed, Rotskunst en Vernaculair erfgoed. In volgende comités zijn er ook geen leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel: Culturele routes, Economie, Immaterieel erfgoed en Hout.

Aarden architectuur **ISCEAH**
Comité scientifique international sur le patrimoine architectural en terre
International Scientific Committee on Earthen Architecture
- Gérard BAVAY (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2006
- Tim MICHIELS (IVB), geassocieerd lid

Archeologie **ICAHM**
Comité international sur la gestion du patrimoine archéologique
- International Committee on Archaeological Heritage Management
- Stéphane DEMETER (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2008
- Tim BELLENS (IVB), expert lid

Culturele landschappen **ISCCL**
Comité scientifique international sur les paysages culturels – comité conjoint ICOMOS-IFLA
International Committee on Cultural Landscapes - joint ICOMOS IFLA Committee
- Benoit FONDU (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid vanaf januari 2018
- Niels DABAUT (IVB), expert lid
- Nathalie de HARLEZ (IWB), bijdragend lid
- Paul DEROOSE (IVB), adviserend lid
- Marie-Jeanne GEERTS (IWB), erelid
- Michel GILBERT (IWB), adviserend lid
- Anne-Marie SAUVAT (IWB), bijdragend lid
- Herman VAN DEN BOSSCHE (IVB), adviserend lid, vml. stemgerechtigd lid

Culturele routes **CIIC**
Comité international sur les itinéraires culturels
International Committee on Cultural routes
- Bruno MERCKX (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2009

Cultureel toerisme **ICTC**
Comité international sur le tourisme culturel
International Cultural Tourism Committee
- Noël SALAZAR (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2013

Documentatie **CIPA**

Comité international sur la documentation du patrimoine, comité conjoint ICOMOS-ISPRS
International Committee on Heritage Documentation, joint ICOMOS ISPRS Committee

- Thérèse CLAEYS (IWB), gewoon lid
- Pierre HALLOT (IWB), expert lid
- Ona VILEIKIS (IVB), expert lid
- Ine WOUTERS (IVB), gewoon lid

Economie **ISCEC**

Comité scientifique international sur l'économie de la conservation
International Scientific Committee on the Economics of Conservation

- Christian OST (IWB), expertlid, stemgerechtigd lid sinds 2011
- Jean-Louis LUXEN (IWB), corresponderend lid
- Nathalie VAN DROOGENBROECK (IWB), erelid

Energie en duurzame ontwikkeling **ISCES**

Comité scientifique international sur l'énergie et le développement durable
International Scientific Committee on Energy and Sustainability

- Sara VAN ROMPAEY (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2013
- Hilde DE CLERCQ (IVB), expert lid
- Anne de SAN (IWB), expert lid17
- Manja VAN HAELEN (IVB), expert lid
- Nathalie VERNIMMEN (IVB), expert lid

Gedeeld gebouwd erfgoed **SBH**

Comité international sur le patrimoine bâti partagé
Shared Built Heritage International Scientific Committee

- Pierre LACONTE (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2020

Glasramen **CSG**

Comité scientifique international sur le vitrail – comité conjoint ICOMOS-Corpus Vitrearum
International Scientific Committee on Stained Glass - joint ICOMOS-Corpus Vitrearum committee

- Yvette VANDEN BEMDEN (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2001
- Joost CAEN (IVB), expert lid
- Isabelle LECOCQ (IWB), expert lid
- Madeleine MANDERYCK (IVB), expert lid
- Aletta RAMBAUD (IVB), expert lid, bestuurslid IWC

Historische steden en dorpen **CIVVIH**
Comité international sur les villes et villages
Internationaal Committee on Historic Towns and Villages

- Paula CORDEIRO (IWB), expert lid, bestuurslid IWC, stemgerechtigd lid sinds 2014
- Pierre LACONTE (IVB), expert lid
- Andrée VAN BEVER (IWB), expert lid

Hout **IWC**
Comité international sur le bois
International Wood Committee

- Thierry DESCAMPS (IWB), expert lid

Immaterieel erfgoed **ICICH**
Comité international sur le patrimoine culturel immatériel
International Committee on Immaterial Cultural Heritage

- Françoise LEMPEREUR (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2009

Industrieel erfgoed **ISCIH**
Comité international sur le patrimoine industriel
International committee on Industrial Heritage

- Pierre LACONTE (IVB), kandidaat lid

Interpretatie en presentatie **ICIP**
Comité international sur l'interprétation et la présentation
International Committee on Interpretation and Presentation

- Eva ROELS (IVB), expert lid en vml. secretaris-generaal, stemgerechtigd lid sinds 2013
- Willem DERDE (IVB), expert lid

Muurschilderingen **ISCWP**
Comité scientifique international sur les peintures murales
International Scientific Committee on Wall Paintings

- Walter SCHÜDEL (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid
- Anna BERGMANS (IVB), expert lid

Onderwater cultureel erfgoed **ICUCH**
Comité international sur le patrimoine culturel subaquatique
International committee on Underwater Cultural Heritage

- Marnix PIETERS (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2006

Opleiding **CIF**
Comité international sur la formation
International Committee on Training

- Teresa PATRÍCIO (IWB), expert lid
- Koen VAN BALEN (IVB), geassocieerd lid

Polair erfgoed **IPHC**
Comité international pour le patrimoine polaire
International Polar Heritage Committee

- Geen Belgische leden

Religieus erfgoed en rituele plaatsen **PRERICO**
Comité international sur les sites de religion et de rituels
International committee on Places of Religion and Ritual

- Mathieu BERTRAND (IWB), lid
- Thomas COOMANS DE BRACHENE (IVB), expert lid

Risicopreventie **ICORP**
Comité international sur la prévention des risques
International Committee on Risk Preparedness

- Hugo CLAES (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2020

Rotskunst **CAR**
Comité pour l'art rupestre
International Committee on Rock Art

- Geen Belgische leden

Steen **ICS**
Comité international sur la pierre
International Committee on Stone

- Sebastiaan GODTS (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2019
- Tim DE KOCK (IVB), geassocieerd lid
- Eddy DE WITTE (vml IVB), erelid
- Julie DESARNAUD (IWB), expert lid
- Jan ELSEN (IVB), expert lid
- Filip MOENS (IVB), geassocieerd lid
- Francis TOURNEUR (IWB), expert lid
- Delphine VANDEVOORDE (IVB), expert lid

Structuren **ISCARSAH**
Comité international scientifique sur l'analyse et la restauration des structures du patrimoine architectural
International Scientific Committee on Analysis and Restoration of Structures of Architectural Heritage

- Pierre SMARS (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2013
- Koen VAN BALEN (IVB), erelid
- Els VERSTRYNGE (IVB), expert lid

Theorie & filosofie **THEOPHILOS**

Comité international scientifique sur la théorie et la philosophie de la conservation et de la restauration

International Scientific Committee on the Theory and Philosophy of Conservation and Restoration

- Bénédicte SELFSLAGH (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2015
- Willem DERDE (IVB), expert lid
- Claudine HOUBART (IWB), expert lid

Vernaculaire architectuur **CIAV**

Comité international pour l'architecture vernaculaire

International Committee on Vernacular Architecture

- Geen Belgische leden

Vestigingswerken en militair erfgoed **ICOFORT**

Comité international sur les fortifications et le patrimoine militaire

International Committee on Fortifications and Military Heritage

- Philippe BRAGARD (IWB) expert lid en vml. secretaris generaal, stemgerechtigd lid sinds 200919
- Romuald CASIER (IWB), expert lid
- Piet LOMBAERDE (IVB), expert lid
- Jean-Sebastien MISSON (IWB), corresponderend lid

Wetgeving **ICLAFI**

Comité international sur les questions légales, administratives et financières

International Committee on Legal, Administrative and financial Issues

- Anne-Mie DRAYE (IVB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds 2000
- Etienne CLÉMENT (IWB), expert lid
- Marie-Sophie de CLIPPELE (IVB), expert lid
- Arlette VERKRUYSSEN (IWB), expert lid

20e eeuws erfgoed **ISC20C**

Comité international sur le patrimoine du 20e siècle

International Scientific Committee on 20th Century Heritage

- Jean-Marc BASYN (IWB), expert lid, stemgerechtigd lid sinds mei 2017
- Jo BRAEKEN (IVB), expert lid, vml. stemgerechtigd lid
- Emma SCHILZ (IVB), geassocieerd lid
- Stéphanie VAN DE VOORDE (IVB), expert lid
- Nathalie VAN ROY (IVB)

Werkgroepen in oprichting van een internationaal wetenschappelijk comité

Erfgoed en water
- Geen Belgische leden

Indigenous Heritage Working Group
- Geen Belgische leden

Transversale internationale werkgroepen

Irak en Syrië
- Teresa PATRÍCIO (IWB)

Erfgoed en Mensenrechten - "Our Common Dignity"
- Bénédicte SELFSLAGH (IVB)

Post-trauma reconstructie van Werelderfgoed
- Teresa PATRÍCIO (IWB)
- Rudy DE GRAEF (IVB)

Sustainable Development Goals
- Geen Belgische leden

Klimaatwijziging en erfgoed
- Tim DE KOCK (IVB), reviewer

Jonge professionelen
- Marie-Sophie DE CLIPPELE (IVB)
- Laure MARIQUE (IWB)

HISTORIEK ICOMOS VLAANDEREN BRUSSEL

Stichtende leden van ICOMOS Vlaanderen-Brussel

volgens de oprichtingsacte van 20 maart 1992

- Jan BAEYENS, ambtenaar
- Louis BONDROIT, architect
- Guido DE DIJN, ambtenaar
- Eddy DE WITTE, ambtenaar
- Annemie DRAYE, jurist
- Paul LIEVEVROUW, architect
- Adriaan LINTERS, historicus
- Walter SCHUDEL, historicus
- Jan TANGHE (†), architect
- Koen VAN BALEN, ingenieur architect
- Andries VANDEN ABEELE, industrieel
- Barbara VAN DER WEE, architect
- Carlos VANHECKE (†), bestuurder bouwbedrijven
- Lucas VAN HERCK (†), ingenieur architect

Ereleden

- Jan BAEYENS, vml. penningmeester
- Guido DE DIJN, erevoorzitter
- Miek GOOSSENS, erevoorzitter

Voormalige bestuursleden

* bestuursleden op 31 december 2020

Voorzitters

- Guido DE DIJN, waarnemend voorzitter (1987-1992), voorzitter (1992-1999)
- Miek GOOSSENS, voorzitter (1999-2014), voorzitter ICOMOS België (1999-2001; 2005-2007; 2011-2013)
- Bénédicte SELFSLAGH, voorzitter (2014-2020), voorzitter ICOMOS België (2017-2020)
- *Eva ROELS (2020-2023)

Ondervoorzitter

- *Annemie DRAYE (2020-2023)

Penningmeester

- Jan BAEYENS (1987-1992; 1992-2017)
- *Tim DE KOCK (2017-2023)

Ledenbeheerder

- Jan BAEYENS (1987-2017)
- *Sebastiaan GODTS (2017-2023)

Secretarissen

- Koen VAN BALEN (1992-1996)
- Sofie BEYEN (1996-2002)
- Barbara PECHEUR (2002-2008)
- Tom VERHOFSTADT (2008-2013)
- *Luc ROBIJNS (2013-2023)
- Marie-Sophie de CLIPPELE (2016-2020) verslaggever

Andere bestuursleden

- Anna BERGMANS (2001-2014)
- Louis BONDROIT (1992-1995)
- Karel BREDA (2005-2014)
- *Niels DABAUT (2015-2023)
- Marie-Sophie de CLIPPELE (2013-2020)
- *Philippe DE BACKER (2020-2023)
- *Rudy DE GRAEF (2015-2023)
- Jozef DE POORTER (2005-2009)
- Eddy DE WITTE (1992-2004)
- *Anne Mie DRAYE (1999-2004; 2019-2023)
- *Sebastiaan GODTS (2015-2023)
- *Ode GOOSSENS (2005-2017; 2020-2023)
- *Pierre LACONTE (2020-2023)
- Paul LIEVEVROUW (1999-2004)
- Adriaan LINTERS (1992-2002)
- Griet MEYFROOTS (2005-2008)
- Mireille ORLENT (2009-2019)
- Barbara PECHEUR (2002-2008; 2017-2020)
- *Eva ROELS (2017-2023)
- Walter SCHUDEL (1992-1999)
- Jan TANGHE (†) (1992-1998)
- Tine VANDENSANDE (1996-1999)
- Dries VANHOVE (2010-2016)
- Andries VANDEN ABEELE (1992-1995)
- Carlos VANHECKE (†) (1992-1999)
- Koen VAN BALEN (1992-2013)
- Herman VAN DEN BOSSCHE (2017-2020)
- Barbara VAN DER WEE (1999-2004)
- Geert VAN DOORNE (1996-2002)
- Dirk VAN EYCKEN (†) (2010-2016)
- Lucas VAN HERCK (†) (1992-1995)
- Sara VAN ROMPAEY (2013-2017)
- Luc VERPOEST (1999-2004)

ICOMOS IN ENKELE CIJFERS

Meer dan 10915 leden
in meer dan 150 landen
waarvan 273 leden in Vlaanderen-Brussel
en 582 leden in België
85 nationale comités
29 internationale wetenschappelijke comités
5 internationale werkgroepen
meer dan 30 charters en andere doctrine teksten

18 april - Internationale Erfgoed Dag
2020 – Shared Heritage
2021 - Complex Pasts: Diverse Futures

Jaarlijkse wetenschappelijke Symposia
2021 - Levend Erfgoed en Klimaatwijziging (digitaal symposium, 10 - 12 november)

ICOMOS Vlaanderen-Brussel vzw

email adres: vlaanderen-brussel@icomos.be
ledenbeheer: leden-ivb@icomos.be

Het lidmaatschap van ICOMOS is open voor alle professionelen die actief, betrokken of geïnteresseerd zijn in behoud en beheer van onroerend erfgoed, zowel in wetenschappelijke, technische, administratieve en beleidsmakende zin.
Aanmelden kan via bovenstaand emailadres.

Correspondentieadres
maatschappelijke zetel
t.a.v. Sebastiaan Godts
Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium
Jubelpark 1, 1000 Brussel

ondernemingsnummer: 0448 086 154
rekeningnummer
IBAN BE12 4310 5440 0192
BIC KREDBEBB

Cover: Kroonserre Plantentuin in Meise (foto E. Adriaenssens)